GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek Nro. 28. 17. Lutego 1817.

Wiadomości kraiowe.

Ze Lwowa. — Dnia 12. b. m. obchodzono tu uroczyście rocznicę urodzin Nayiaśnieyszego Cesarza, przy paradzie C. K. woyska i wszystkich korpusow mieyskich. JW. JX. Arcybiskup, Hrabia Ankwicz, (który tegoż dnia obdarzył tuteyszą osadę woyskową, instytut ubogich, dom wychowańców woyskowych i tuteysze Siostry Miłosierdzia) odprawił pontyfikalnie Mszę wielką, na którey obecnemi były wszystkie Władze publiczne. Wieczorem odśpiewano w teatrze przed pięknie oświeconym portretem Nayiaśnieyszego Pana, wśród odgłosu trąb i kotłów, oraz z powszechnem rozczuleniem i udziałem himn narodowy: „Boże zachoway Franciszka Cesarza!", a potem grano sztukę: Ferdynand Ilgi, Król Węgierski i Czeski.

Rząd kraiowy poczytuie sobie za ukontentowanie ogłosić znowu czyn chwalebny, że na utworzenie szkoły gminney w miasteczku Turce, w Cyrkule Samborskim, Dominium 52 fur drew corocznie, i 1 do 2 morgow pola na ogród, Szlachta zaś i Gmina w Turce 100 ZR., tudzież 10 korcy owsa i 4 korce ięczmienia, a Gmina przedmieścia Turki 38 ZR. corocznie ofiarowały.

Wiadomości zagraniczne.

Wielka Brytaniia.

Dnia 18. Stycznia była w Londynie tayna rada gabinetowa, gdzie, iak słychać uchwalono mowę, którą ma mieć Xiążę Rejent dnia 28go przy zagaieniu Parlamentu. Z powodu zbliżania się tego zagaienia zdaie się podwaiać liczba Zgromadzeń publicznych, które się we wszystkich okolicach W. Brytanii odprawiaią. Na wszystkich tych Zgromadzeniach uchwalaią prośby do Parlamentu względem oszczędności w Administracyi rządowey, zmnieyszenia woyska i reformy Parlamentu. Nie masz dnia, w którymby gazety mnóstwa podobnych próśb nie oznaymiały.

Dnia 22go i 23go odprawiły się w Londynie dwa godne uwagi Zgromadzenia, zdaiące się bydź w ścisłym związku ze sobą. Pierwsze odbyło się w znanem mieyscu schadzki strony Oppozycyyney, w oberzy pod koroną i kotwicą. Składało się z Deputowanych (Delegates) kilku korporacyi, które w rozmaitych okolicach W. Brytanii prośby o lepszą reprezentacyę narodową poukładały. PP. Hunt, Brookes i Cobbett, Deputowani Westminstersey, odbierali i roztrząsali pełnomocnictwa reszty Deputowanych z Hrabstw, a szczególniey z Brystolu, Bathu, Leicesteru, Boltonu, Glasgowa, Lynnu, Norwichu, Lancastershiru i Liwerpoolu. To Zgromadzenie było więc bardzo poważnego rodzaiu, i żadną miarą nie może dawać materyi do płytkich uwag szyderskich. P. Hunt między innemi oświadczył: „Mogę powiedzieć, że posiadam miłość u Ludu, gdyż ten gorliwość moią uznaie; 14,000 ludzi obrało mnie w Brystolu, 8,000 w Bacie, a 100,000 na polu Spafieldskiem. Jak gdyby ogień elektryczny przenika pragnienie wolności Królestwa W. Brytanii, a w nayodległeyszem mieyscu, w Irlandyi, wybuchły iuż płomienie, które się wkrótce wszędzie zapalą." Tymczasem pokazało się z rospraw tego Zgromadzenia, że P. Hunt i P. Cobbett wcale różnego są zdania; osobliwie rozdzielili się oni względem zasad reprezentacyi; większość głosów oświadczyła bowiem, że Deputowani maią instrukcyę, aby głosowali za taką reprezentacyą Ludu, któraby w doskonałym stosunku z opłatą podatków była. P. Cobbett mówił, że taka reprezentacya obłudników i czołgaczów tworzy, i sama przez się iest godną odrzucenia; że tylko same pierwszeństwo w darach rozumu i w patryotyzmie, wyborami Zastępców Ludu rządzić powinno. P. Hunt odpowiedział, że znany tygodnik P. Cobbetta (weekly political Register) naygruntownieysze zbiianie zasad przez niego oświadczonych zawiera. Uchwaliło potem Zgromadzenie, aby P. Huntowi i P. Majorowi Cartwrightowi, ale nie P. Cobbettowi, za gorliwość obywatelską podziękować.

Dnia 23. Stycznia było drugie Zgromadzenia, które się podobnież bardzo porządnie

odprawiło. Była to schadzka wyboru Mieszczan (Common Council), którey celem podobnież była reforma Parlamentu. Wielka liczba Współczłonków zgromadziła się w domu mieyskim Guildhall. Publicznie ogłoszonym celem tego Zgromadzenia było rozważenie obecnego niespokoiącego położenia Oyczyzny, i ułożenie prośby do Parlamentu o reformę i ograniczenie wydatków kraiowych, o zmnieyszenie ogromney, Konstytucyi przeciwney siły zbroyney, o zniesienie wszystkich niepożytecznych urzędów i niezasłużonych pensyi łaskawych, tudzież o konstytucyyną reformę reprezentacyi Ludu w Parlameneie, przezcoby iedynie uciążliwościom Narodu dzielnie zaradzono, i zupełne bezpieczeństwo od przyszłych krzywd uzyskanem bydź mogło.

P. Waithman zabrał głos w te słowa: „Nadewszystko musiemy Zgromadzenie przekonać o rzeczywistości uciemiężenia i o ciężarze udręczeń, które obecnie Lud nasz do brzegu przepaści przyprowadza. Codziennie usiłuią rozsiewać o tem przesądy i mylne wyobrażenia, i rozgłaszać między Publicznością protestacye przeciwko owym, którzy sobie reformy życzą. Osobliwie posiadacze prebend i pobieracze niezasłużonych pensyi łaskawych, z boiaźni, aby ich ograniczenie nie dosięgnęło, staraią się używać wszelkich rodzaiów potwarzy i obelg, aby rzetelne usiłowania przyiacioł Ludu, iako pogardy godne wystawić. Atoli Lud nasz musi i może bydź usprawiedliwionym. Cnotliwy Lud nasz wpośród trudności, iakich dzieie Swiata przykładu nie zawieraią, udowodnił bohaterską wytrwałość swoią; w długiey i natarczywey walce poświęcał się ón na wszystkie rodzaie uymy. W epoce niebezpieczeństwa odwlekano wszelkie domagania się lepszey reprezentacyi; teraz, gdy Lud te życzenia i te żądania ponawia, z srogością go odpychaią, a straszny wrzask o złym sposobie myślenia, wzmaga się przeciwko niemu. Takie odpychanie Ludu, zawsze okropne skutki za sobą pociągało. Kiedy wszelkiego przystępu do tronu zabraniano, nastąpiła rewolucya, a panuiący Dóm Stuartów został z tego Państwa wygnanym. Wówczas był Parlament wolnym; teraz zaś Rząd i Parlament w zanadto ścisłym związku przeciw prawdziwey pomyślności Oyczyzny zostaią. — Dla tego musi sobie każdy przyiaciel wolności życzyć poprawy zastępstwa Ludu. Zważmy tylko, iak ta reprezentacya nierówno iest podzieloną; samo Hrabstwo Kornwalskie posyła 44 Członków parlamentowych, gdy tymczasem 15 Hrabstw innych, tylko 40 posyła. Trzy Hrabstwa posyłaią 104 Reprezentantów, gdy tymczasem 20 innych ledwie połowę posyłaią. Miasto takie, iakiem iest Birmingham, nie ma wcale żadney reprezentacyi. Takowe urządzenie, może tylko kandydat domu szalonych rozumnem nazywać. Rozum i ludzkość wymagaią mądrzeyszego urządzenia, albowiem towarzystwo tak przeciw rozumowi złożone, nie ma prawa dzielenia między sobą funduszow, gdy Naród pod ciężarem podatków ulega, i wszelkie rodzaie niedostatku cierpi. Naywyższy Władca (mówi Loke) działa przeciwko obowiązkom swoim, gdy władzy skarbów na przekupywanie Zastępców Ludu i pozyskanie onychże dla zamiarów swoich nadużywa, gdy wyborami rządzi, a przez to korzenie Konstytucyi kraiowey podcina, i źródło bezpieczeństwa powszechnego zatruwa.“

P. Waithman proponował więc niektóre punkta dla ułożenia prośby do Parlamentu, które większością głosow przyiętemi zostały.

Trzy teraz, przed otwarciem Parlamentu wielkie stronnictwa, stoią w Anglii na przeciw siebie. Pierwsze, żąda trwania Konstytucyi i Parlamentu, tak, iak są teraz. Drugie chce trzyletniego Parlamentu, albo ponowienia co rok 3ci iego części. Trzecie żąda rocznego Parlamentu i zupełnie odmiennego sposobu w wyborach. Ministrowie są na czele pierwszego, Oppozycya kieruie drugiem, a mowcy Ludu Hunt, Cobbett etc. popieraią trzecie. Podług wszelkiego podobieństwa Ministrowie zbliżą się do Oppozycyi, aby dla teraźnieyszego przynaymniey Parlamentu zyskać ieszcze lat trzy. Z pewnością twierdzić można, iż cały Londyn i cała Angliia, są teraz w poruszeniu.

Lord Sidmouth, Minister Sekretarz Stanu Spraw Wewnętrznych, wydał pod dniem 11. Stycznia okólnik do Lordów Namiestników Hrabstwa Leicesterskiego i innych, wzywaiąc onychże, aby Władzę zwierzchniczą ile możności ustalali, i nayszanownieyszych właścicieli ziemiańskich zachęcali, iżby się ci na trzy miesiące strzeżenia miast podieli, tak, iak się to iuż w wielu wielkich miastach stało. Właśnie z tego powodu powstał był dnia 22. Stycznia rozruch w Oadby, o kilka Angielskich mil od Leicesteru. Około 400 pospolstwa, złożonego po naywiększey części z współczłonków klubów Hampdeńskich, które się w pobliskich wioskach pozawiązywały, skupiło się i nie chciało dopuścić, aby szanowni mieszkańcy tego miasteczka, iako dobrowolni strażnicy mieyscy przysięgę składali. Ci złoczyńcy spalili kilka ogromnych stert siana, i do-

piero po nadciągnieniu oddziału konney milicyi (yeomanry cavalry) rosproszyła się zgraia. Aresztowano trzech hersztów, i uwięziono ich w Leicesterze.

Znani mężowie Ludu, Hunt i Cobett stanęli dnia 24. Stycznia, przed Sądem Policyi w Hutton-Garden, dowiaduiąc się, dla czego pewnego chłopca oskarżono za to, iż zdarł przylepioną kartkę pod tytułem: Pan Hunt w Brystolu wysykany. Wzięli tego chłopca pod swoią opiekę, ponieważ ón tylko publicznego ogłoszenia paszkwilu nie dopuścił, i dod li, iż miał na sprzedaż kilka pism Towarzystwa religiynego, i że mu te wraz z pieniądzmi (6 pence), co ie miał przy sobie, odebrał Limbricke, sługa Policyi, który go aresztował. P. Hunt oświadczył, że ieżeliby temu chłopcu sprawiedliwości nie wymierzono, tedy o to skargę do Parlamentu poda. — Badano sługę Policyi, który oświadczył, że cała przyczyna, dla którey go ci Panowie oskarżaią, iest ta, iż ón inaczey iak oni myśli, i iest przyiacielem Króla i Oyczyzny. Uwolniono chłopca, a PP. Hunt i Cobbett, podziękowali za okazaną im uwagę.

Dnia 20. Stycznia rozpoczął Sąd Londyński, Old Bailey, sądowe badanie z ludźmi, z powodu ostatniego buntu dnia 2go Grudnia aresztowanymi i obwinionymi. Już z rana napełniona była sala Ludem, a słudzy sądowi (Szeryfowie) musieli się w to wdać, ażeby natłokowi Ludu zapobieżeć. O godzinie 9tey wszedł do sali Pisarz sądowy z kilkoma więźniami, między którymi był i Watson starszy, który na skargę złożył dowody niewinności swoiey. Oskarżenie Watsona zasadzało się na dwoch punktach: naypród go obwiniano, że dnia 2go Grudnia podstępnym sposobem, wiedomie i złośliwie gwardystę przybocznego Józefa Rhodeza szablą bił, kłół i rąbał a to w zamiarze zamordowania onegoż; powtóre, obwiniano go o podobnyż gwałt popełniony w celu rozzbroienia pomienionego Rhodeza. Więzień twierdził stałym głosem, że iest całkiem niewinnym, na zapytanie zaś Pisarza sądowego, iakim sposobem chce bydź sądzonym, odpowiedział: „Przez Króla moiego i przez Oyczyznę moią.“

O godzinie 10tey nadeszli Sędziowie Park i Burrough, w towarzystwie Lorda Prezydenta miasta i Prokuratora Królewskiego P. Gurneja, i zaięli mieysca. Wystąpili przed szranki więźnie Hooper, Gamble, Cashman, Gunuel i Corpenter, których oskarżono, że dnia 2go Grudnia w Parafii St. Sepulchre, 2 maleńkych dział, 10 par pistoletow, wiele strzelb, i 20 naboiów w wartości 250 funtów szterl. (2500 ZR.) z pomieszkania P. Beckwitha skradli, i onegoż przy tey sposobności wielkiego strachu i niebezpieczeństwa życia nabawili. Oskarżeni twierdzili, iż są niewinnymi. Oskarzyciel, P. Gurney, wyłuszczał punkta skargi, i starał się dowieśdź, że wszyscy popełnili zbrodnię główną (capital felony); że kradzież ich z buntem połączona była; że Lud do rabunku podżegali, i że się na czele rabunku postawili; że skradzioną bronią i ammunicyą wozy ladowali etc.; że Cashman miał chorogwie z godłem: „Natura powinna głodnych nasycać, prawda uciśnionych bronić, sprawiedliwość zbrodnie karać.“

Po wysłuchaniu tey skargi, przystąpiono do słuchania świadków. Oprócz P. Beckwitha słuchano 22ch innych świadkow, którzy szczególniey przeciwko P. Hooperowi wyznali, iż tenże trzykolorową kokardę nosił, i że się przy ładowaniu wozów, bronią skradzioną bardzo czynnym okazywał. Po ukończonem słuchaniu świadków zabrał głos Patron oskarżonych, P. Alley, lecz iego mowa obrończa została przerwaną wielkim tumultem na dziedzińcu sądowym; zdawało się, że tam tak wielki spór między słuchaczami powstał, iż się aż kiiami bili. Rosprawy sądowe zostały przerwane; myślano, że Lud więźniów uwolnić usiłuie; atoli nadszedł ieden sługa sądowy i doniósł, że rozruch powstał przez woła, który wpadł na dziedzinec, ale iuż nazad wygnanym został. P. Alley kończył więc bez przeszkody swoią mowę obrończą. Potem przypuszczano każdego więźnia z osobna do własney obrony, i słuchano z ich strony kilkunastu świadków. Sędzia Park ważył potem skargę i obronę, i zalecił nayściśleyszą bezstronność Przysięgłym, którzy się dla namysłu oddalili. O godzinie 6tey powróili do izby sądowey. Według ich uznania ogłosił Pisarz sądowy Cashmana winnym, a resztę czterech niewinnymi, który to wyrok wielką radość słuchaczom sprawił. Jednakowoż ich nie uwolniono, lecz im zapowiedziano, iż dla nieprzyzwoitych postępków (misdemeanom) ieszcze raz przed Sądem stawionymi będą.

Dnia 21go Stycznia sądzono Jakóba Watsona starszego, o czem gazeta Londyńska Kuryer krótkie doniesienie czyni. P. Gurney obwiniał go, że bił i kaleczył Urzędników sądowych Jego Królewskiey Mci, że ednak prawnie stwierdzonem bydź nie może, czyli się to umyślnie i złośliwie działo. Sędzia Park wyrzekł: że nawet, chociażby po czynie takowym i śmierć nastąpiła, występek taki nie

)(2

byłby **mordem**, lecz tylko **zabóystwem**, (**manslaughter**), i że zatem więzień ma prawo żądać uwolnienia swojego.

Przysięgli uznali więźnia wolnym. Skoro ten wyrok ogłoszono, dawało wiele ludzi na galeryi i na dziedzińcu oklaski. Przywołano Szeryfa i przywrócono porządek. Sędzia Park zawołał: żeby aresztowano każdego, który się podobney nieprzyzwoitości dopuści. „Prawo Angielskie (rzekł daley) broni niewinnego, nawet i tam, gdzie podeyrzenie winy zachodzi; lecz bez prawnych dowodów, sprawiedliwość broniącą tarczą swoią oskarzonego zasłania. Nie masz tu wcale żadney przyczyny tryumfowania."

P. Alley nalegał na uwolnienie Watsona starszego. — Sędzia Park odpowiedział: „Tego nie mogę nakazać. Wielki Sąd Przysięgłych odprawia posiedzenie, a Watson musi póyśdź z innymi więźniami." Wolnym uznany Watson, został więc znowu wpośród burzliwych oklasków Ludu do więzienia Newgate odprowadzonym.

O Watsonie młodszym nie ma dotychczas żadnego śladu.

Francya.

Monitor umieścił następuiące rozporządzenie Królewskie: „Ludwik, z Bożey łaski Król Francyi i Nawarry. Wszystkim, którzy to czytać będą, Nasze pozdrowienie. Roztrząsaiąc koley (series) Departamentów dawniey urządzonych, poznaliśmy, że od owego czasu Prowincye z Francyę niegdyś zjednoczone od oneyże znowu są oderwane, że liczba Departamentów i Deputowanych nierówno i zawikłanym sposobem iest podzieloną, i że zachodzi potrzeba zaprowadzenia w tem lepszego porządku, tak, iżby co rok równa liczba Departamentów, równą liczbę Deputowanych wybierała. — Ponieważ więc chcemy, aby Departamenta każdą koley składaiące, na przemiany do mianowania 5tey części. Współczłonków Izby Deputowanych powołanemi były, a to w ten sposob, iżbyśmy każdego roku nowe potrzeby i życzenia wszystkich części Królestwa poznawać mogli, przeto uznaliśmy za pożyteczną, ażeby ościenne dwa Departamenta w iednymże roku do przedsiębrania wyborów powołanemi bydź nie mogły.

Z tego powodu, na przełożenie Ministra Spraw Wewnętrznych, uchwalamy i rozporządzamy co następuie: — Art. 1.) Wszystkie 86 Departamentów Królestwa, podzielone są według tabelli, do rozporządzenia ninieyszego załączoney, na 5 kolei. Art. 2.) Na posiedzeniu roku 1816 będą ciągnięte losy dla oznaczenia porządku, w iakim te 5 kolcie w mianowaniu Deputowanych swoich po sobie następować będą. Art. 3.) To pięć kolei maią według swoiey liczby porządkowey numera ciągnąć. Koley, która pierwszy numer wyciągnie, naypierwey przepsięweźmie odnowienie, reszta nastąpi według porządku numerów przez siebie wyciągniętych. Art. 4.) Naszemu Ministrowi, Sekretarzowi Stanu Spraw Wewnętrznych, polecamy dopełnienie tego rozporządzenia. — Dan w Naszym zamku Tuilleryyskim, dnia 27go Listopada 1816, Panowania Naszego 22go roku.

(Podpisano). Ludwik.

Przez Króla:

Minister, Sekretarz Stanu Spraw Wewnętrznych,

(Podpisano) Laine.

Lista Departamentow.

Koley A, 52 Deputowanych; to iest Departament Ardeche 2. Dep. Aveiron 3; Dep. Calvados 4. Dep. Charente 3; Dep. Wyższey Garumny 4; Jura 2; Ligery i Cher 4; Niższey Ligery 4; Loty i Garumny 3; Marny 3; Pas-de-Calais 4; Puy de Dome 4; Pireneow Wschodnich i Oisy 1; Sekwany 4; Var 3; Yonne 3 Deputowanych.

Koley B, 51 Deputowanych; to iest: Departament Ardennow 2; Aube 2; Ande 2; Uyść Rodanu 3; Cher 2; Cotes du Nord 4; Drome 2; Eure 4; Girondy 5; Wyższey Ligery 2; Loty 4; Maine i Ligery 4; Górnych Pireneow 2; Saony i Ligery 4; Somme 4; Wyższ. Vienne 3; Wasgau 3 Deputowanych.

Koley C, 51 Deputowanych; to iest: Departament Górnych Alpow 1; Cotes d'Or 3; Creuse 2; Dordogne 4; Gers 3; Hérault 3; Ille i Villaine 4; Lozere 1; Indry i Ligery 2; Loiret 3; Mozy 3; Oizy 3; Orny 4; Wyższego Renu 3; Rodanu 3; Sekwany 8; Deux Sevres 1go.

Koley D, 52 Deputowanych; to iest: Departament Ain 3; Dolnych Alpow 2; Correze 2; Finisterre 4; Gard 3; Indry 2; Haiden 2; Ligery 3; Manche 4; Mozeli 4; Nievre 2; Nord 8; Wyższey Saony 2; Sarthe 4; Sekwany i Marny 3; Tarn i Garumny 2; Wandei 3 Deputowanych.

Koley E, 52 Deputowanych; to iest; Departament Aisne 4; Allier 2; Arriege 2; Cantal 2; Niższey Charenty 4; Korsyki 2; Doubs 2; Eury i Ligery 2; Izery 4; Wyższey Marny 2; Mayenne 3; Morbihan 4; Dolnych Pireneow 3; Niższego Renu 4; Niższey Sekwany 6; Tarn 2; Vaucluse 2; Vienne 2.